"בתי הספר של החופש הגדול"

תלקיט פדגוגי לצוותי החינוך

מעודכן לתאריך 19.06.2018

תוכן עניינים

תוכן עניינים 2

היבטים פדגוגיים 3

רקע ומטרות התוכנית 3

המתווה הפדגוגי 4

פעילויות חינוכיות 5

פתיחת יום פעילות וסיומו 5

"שיר של יום" 5

נושא מרכז: "מפליגים עם סיפורים" 6

הצעות כלליות 6

פעילויות עם ספרים 9

פעילויות עם ספרים (מיועדת בעיקר לשכבת ג') 15

אתרי ספרות ילדים 17

פעילויות חברתיות ערכיות 21

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים לכיתות א' 21

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים לכיתות ב' – ג' 25

פעילויות בנושאי בריאות, מדע וטכנולוגיה 31

חינוך להתנהגות בטוחה 31

פעילויות תרבות והעשרה 32

פעילויות מותאמות למחוז החרדי 32

הצעות לארגון ימי הפעילות 33

פעילויות בשפה הערבית فعّاليّات باللغة العربيّة 34

פתיחת יום פעילות וסיומו - افتتاحيّة اليوم الدراسيّ واختتامه 36

פעילויות מגוונות - فعّاليّات متنوّعة 40

פעילויות בתחום החינוך החברתי ערכי فعّاليّات في مجال التربية الاجتماعيّة القيميّة 41

הנושא מרכז: "מפליגים עם סיפורים" -الموضوع المركّز: "نُبحر مع القصص" 42

הצעות לארגון ימי הפעילות- اقتراح لجدول الفعّاليّات الأسبوعيّ 44

היבטים פדגוגיים

רקע ומטרות התוכנית

תוכנית "בתי הספר של החופש הגדול" היא חלק משמעותי בתפיסה החינוכית "מחנכים מסביב לשעון" לפיה פועל משרד החינוך. התוכניות מיישמת את עיקרון הרצף החינוכי (24/7) במסגרות החינוכיות בכל שעות היממה, לאורך כל השנה ובשותפות של כל הגורמים הורים, קהילה, רשויות ומשרד החינוך, וגם כמובן במעבר משנת הלימודים לחופשת הקיץ וחזרה ללימודים כמענה לצורכי הילדים והנוער בתקופת החופשה הגדולה.

לאור זאת הוגדרו לתכנית המטרות הבאות:

- מתן שוויון הזדמנויות
- מתן מענה חינוכי לתלמידים בחופשת הקיץ
- הגברת תחושת המוגנות של התלמידים
- עיסוק בתכנים ערכיים איכותיים ומבוקרים
- חינוך לתרבות פנאי משמעותית
- חיזוק מוסדות החינוך כעוגן מרכזי בקהילה

תכנית "בתי הספר של החופש הגדול", פועלת בהלימה לתפיסת ההפעלה של החינוך היסודי המותאמת למאפייני הגיל והתקופה, וכוללת מגוון פעילויות העשרה בתחום החברתי והערכי לכלל המגזרים במערכת החינוך, בהן: פעילויות המעודדות קריאה, פעילויות בנושא זהירות בדרכים, פעילויות בתחום המדע והטכנולוגיה, שילוב מגוון אומנויות, יצירה, תנועה וטיפוח כישרונות ויכולות.

המתווה הפדגוגי

- פתיחה וסגירה של יום הפעילות בצורה משמעותית הכולל שיח בין חברי הקבוצה. אנו ממליצים להשתמש במסגרת "שיר של יום" לפתיחה משמעותית של היום. כל בוקר נפתח בהשמעת השיר ושירה משותפת של הילדים ובעקבותיו שיחת בוקר קצרה בסוגיות רגשיות וחברתיות.
- פעילויות בנושא מרכז - בכל שנה יוגדר נושא מרכז מעורר השראה לחשיבה ועשייה שישמש ציר מארגן לכל הפעילות וממנו יבחר כל מוסד/ רשות את הייחודיות שלו. השנה נבחר הנושא "מפליגים עם סיפורים".
- פעילויות חברתיות-ערכיות - תכנים חברתיים ערכיים בדגש על: מעורבות חברתית, האחר הוא אני, אני והקבוצה, תרבות הפנאי וערכי מפתח הל"ב.
- פעילויות תרבות, למידה והעשרה - חשיפה והתנסות חווייתית בתחומים שאינם בתוכנית הליבה (כמו: בתחומי האומנויות, הספורט, החינוך הסביבתי).
- קריאה להנאה - במסגרת התוכנית יתקיימו פעילויות חווייתיות סביב נושא הקריאה.
- ימי שיא שבועיים – סביב נושאים ערכיים-חינוכיים.
- פעילויות שיא מתוזמנות ארצית :
  - פעילות משותפת להורים וילדים בנושא "מפליגים עם סיפורים" תתקיים בשעות אחה"צ בכל בתיה"ס בו זמנית בתאריך ו' באב תשע"ח, 18.7.18 בין השעות 17:00 – 19:00.
  - פעילות משותפת לילדים ונוער בסימן "מעורבות חברתית בקהילה" תתקיים בתאריך ז' באב תשע"ח 19.7.18 בין השעות 10:00 – 13:00.
- ארוחה קלה

פעילויות חינוכיות

פתיחת יום פעילות וסיומו

פתיחת היום באמצעות שיר ושיח מקרב ואמפתי וסיום היום בשיח.

"שיר של יום"

התוכנית "שיר של יום" מאפשרת לתלמידים להתחיל את יום הפעילות ב-15 דקות המוקדשות לחוויה מוסיקלית ולשיח המחזק את התקשורת הבינאישית בין המורים/ מדריכים לתלמידים, המקדם את הבנת עולמם הפנימי של הילדים והמפתח אצלם מיומנויות של הקשבה ואמפתיה.

התוכנית מתמקדת במגוון שירים אשר נבחרו בקפידה בדגש על ערכים מובילים התואמים את תוכנית הלימודים והמעמיקים בה.

המפגש יכלול:

- שיר מתוך רפרטואר מוצע: במהלך כל שבוע פעילות יפתח אותו השיר את הבוקר.
- שיחת בוקר קצרה שתאפשר לתלמידים לבטא את מה שהשיר מעורר בהם בפתחו של יום או נושאים רגשיים, אישיים וחברתיים המעסיקים אותם.
- במהלך השבוע יוכלו המורים / המדריכים להרחיב את העיסוק בנושאים ובערכים שמזמן השיר.

קישור למדריך למורה

http://mag.calltext.co.il/magazine/47/?article=0

ערכת מדריך למורה כוללת:

שירון המכיל את מילות השיר ורקע קצר אודות השיר;

הצעות לשיח רגשי - פעילויות בתחום הרגשי, בתחום מורשת יהודית ישראלית ובתחום המוזיקלי כולל תווי השיר;

קישור לשיר ב"יוטיוב" ובפסי קול מוסיקליים.

נושא מרכז: "מפליגים עם סיפורים"

קריאת ספרים להנאה חשובה בפני עצמה להעשרת עולמו הרגשי, הרוחני והתרבותי של הפרט, והיא מרכיב חשוב בקידום יעדי השפה. הקריאה להנאה אינה רק בילוי מהנה, אלא גם חלק מתהליך למידה טבעי.

נושא זה יאפשר עיסוק בתכנים ערכיים, חברתיים ורגשיים ועיבודם בדרכים יצירתיות ומגוונות, פיתוח כישורי שיח דבור של התלמידים, תוך הפעלת מיומנויות קוגניטיביות, תוך אישיות, בין אישיות וחושיות תנועתיות.

בתלקיט המצורף להלן נאגדו שפע של פעילויות בנושא.

<u>חשוב</u> שהפעילויות השונות עם הספרים ייעשו כאשר לתלמידים מוצג לפחות עותק אחד של הספר עמו פועלים. רצוי <u>לפני</u> בחירת הפעילויות לבדוק מהם הספרים הזמינים בספריות הכיתתיות, הבית ספריות, סביבות דיגיטליות או מכל מקור אחר. לאחר בחירת ספרים מתאימים, כדאי לבחון בהמלצות ובקישורים האם יש פעילויות והצעות לספר הנבחר.

הצעות כלליות

<u>פתיחה:</u> <u>חיבור לעולם הספרים</u>

- בחירת שאלה למיקוד. למשל *"אילו ספרים אני אוהב לקרוא?"* או *"כיצד אני בוחר ספר קריאה?"* מתוך שאלה זו אפשר לעסוק בסוגי ספרים. כשבכל פעם מעלים קריטריון אחר.
- הנחת ספרי קריאה מוכרים במרכז הכיתה או במבואה או בספריה הבית ספרית. מתן אפשרות לתלמידים להתבונן ולשאול- *מדוע אנו קוראים ספרים?*
- לבקש מהילדים להביא ספר אהוב מהבית. במסגרת קבוצתית כל ילד יציג את הספר שהביא ויספר למה בחר בו. אפשר להציג את הספר בצורה יצירתית.
- פיזור תמונות העוסקות בקריאה בסיטואציות שונות ולא שגרתיות. כל ילד יבחר תמונה שהוא מתחבר אליה ויספר מדוע.

- עריכת סקר- התלמידים ישאלו תלמידים אחרים מביה"ס, או/ו מדריכים, מה הם הספרים האהובים עליהם ומדוע.
- ספרים של פעם: הילדים ישאלו את ההורים, סבים וסבתות, אחים גדולים: מהו הספרהאהוב עליהם? מדוע? ואם ניתן, יביאו אותו לכיתה.

הפעילויות צריכות להיות מגוונות, יצירתיות ואחרות ממה שהתלמידים מורגלים בהם. חשבו על דרך יצירתית ושונה על מנת לגוון, להפתיע ולעורר חשק לחקור, להקשיב ולקרוא.

כיצד אני בוחר ספר קריאה?!

קוראים שונים בוחרים ספר קריאה עפ"י קריטריונים שונים:

קריטריונים הקשורים ישירות לספר- שם הספר, נושא, סופר או מאייר, עטיפת הספר (קדמית / אחורית), תקציר, דפדוף בספר (איורים, קטעי קריאה), תוכן עניינים.

קריטריונים אחרים- המלצה של חבר, מורה..., ספר "אופנתי", פרסומת.

פעילויות:

- ביקור בספרית בית הספר או בספרייה הכיתתית.
- ברור עם עם התלמידים- על פי מה הם בוחרים ספרים?
- שיחה על הקריטריונים השונים לבחירת ספר.
- ניתן להציע להם לבחור הפעם בדרך אחרת (עפ"י קריטריון אחר) מזה שהם רגילים אליה.

יצירת מועדון קריאה

הכנות מקדימות- הכנת הפינות החופשיות של המועדון

פעילויות חופשיות:

- פינת שמע: שולחן לשני ילדים, 2 מחשבים או רשמקולים, 2 אוזניות, ספרים ודיסקים.
- פינת סופר השבוע
- שעשועונים
- חידת השבוע
- ספר גדול- כתיבת סיפור משותף

- לוחות שטיח עם דמויות- כתיבת סיפור
- תערוכת חפצים מתוך ספרים
- ספרים בלבוש חדש: תערוכה של כריכות שיצרו הילדים לספרים מוכרים.
- בעלי תפקידים: קריינים, ספרנים, סדרנים, רכזי משחק, אחראי פינה, פרסומאים.

לאחר הכנת הפינות, כינוס התלמידים במבואה להצגת המועדון ולהסבר על פעילותו.

הילדים יציעו שמות למועדון ויערכו בחירות.

<u>פעילויות קבוצתיות מאורגנות שניתן לעשות במועדון:</u>

- שעת סיפור
- המחזה
- פעילות הקשורה לספר שנבחר

פעילויות עם ספרים

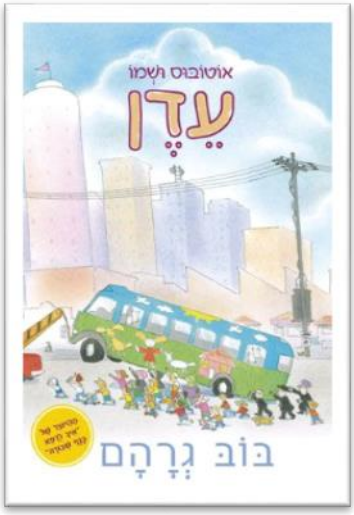

- הפעלה לספר אוטובוס ושמו עדן

סיפורם של סטלה, ילדה קטנה ונחושה ושל אוטובוס זנוח וישן שהופיע יום אחד בשכונה שלה והוכיח לכולם שגם דבר ישן ומקולקל יכול לקרב לבבות ולהפריח תקוות. ספר על ערכה של חברות, נאמנות וקהילה.

- הפעלה לספר אריה הספריה

לספרייה שקטה ורגילה למראה נכנס ביום מן הימים אריה. אבל ההפתעה האמיתית היא שהאריה לא הורס את המקום, מפחיד את הילדים או טורף את הספרנית. כל רצונו הוא לטייל בין הספרים כאחד המבקרים, ולהשתתף יחד עם הילדים בשעת הסיפור היומית. התופעה חוזרת על עצמה יום אחרי יום: ככל שהוא מתרגל לסביבה, כך לומד האריה להיות מועיל. הוא מנקה את המדפים, מאבק אותם במחי זנב ענוג ועוזר לילדים להגיע לספרים שנמצאים על האיצטבות הגבוהות. בגלל הנוכחות הלא צפויה של האריה נבחנים הכללים של ההתנהגות בספרייה מחדש, ובמיוחד "אסור לרוץ" ו"אסור לצעוק." אט-אט מתחיל האריה להתחבב על הילדים, והם מצפים לבואו בכל יום. עד שבאחד הימים...

סיפור פשוט על התהליך שבו אנו לומדים לקבל את השונה מאתנו, ועל האופן שבו תבניות מחשבתיות מעכבות את התהליך הזה.

הפעלה לספר ההר הירוק

"ההר הירוק" הוא סיפור על אירוע אמתי שהתרחש במדינה רחוקה ושמה הונדורס. זהו סיפורה של משפחה שחייתה למרגלותיו של ההר הירוק וחוותה את השינויים בחייה במקביל לשינויים שחלו בהר.

סיפור של תקווה שצמחה מתוך כאב גדול. מיריק שניר שהתה בהונדורס תקופה ארוכה עם בעלה ובנה המגדלים דגים באגמיה ולמדה להכיר ולאהוב את הארץ המיוחדת הזו ואת ילדיה להם היא מקדישה ספר זה.
מאייר הסיפור, ראול מנדוסה נולד וחי בהונדורס ומיטיב לראות ולהראות את יופייה וכאביה. איוריו ממחישים לקוראים את צבעיה, ריחותיה וקולותיה של הונדורס בנאמנות ובחיוניות רבה.
"ההר הירוק" נכתב על מנת לעודד ילדים והורים להגן על הטבע ולהבין שאם ישמרו על העצים וההרים, העצים וההרים ישמרו עליהם.

הפעלה לספר התפוחים של מר פיבודי

גיבור הסיפור שלנו הוא מר פיבודי המורה לספורט של קבוצת ילדים בעיירה קטנה ושמה הפוויל. קבוצת הילדים נפגשת בכל שבת לשחק בייסבול ולמרות שהם תמיד מפסידים, זה לא אכפת להם מכיוון שהכי חשוב להם הוא המשחק עצמו.

באחד הימים ראה ילד מהקבוצה את מר פיבודי לוקח תפוח מדוכן הפירות שבעיר והולך מבלי לשלם. הילד רץ לספר לכולם שמר פיבודי גנב תפוח והשמועה החלה מתפשטת. עד כדי כך שילדי הקבוצה הפסיקו להגיע למשחק ואנשי העיירה כבר לא בירכו את מר פיבודי לשלום.

אחד הילדים אשר הסביר למר פיבודי מה קרה מקבל הזדמנות לשמוע ממר פיבודי שהוא אינו גנב כלל. מר פיבודי מזמין את הילד שהפיץ את השמועה למגרש הבייסבול ומלמד אותו עד כמה קשה להשיב בחזרה מילים שיצאו מהפה. ועד כמה חשוב שנהיה הגונים, ישרים וחברותיים יותר לאנשים סביבנו.

הפעלה לספר זקנה על נדנדה

"יום אחד טיילתי בגינה שבלב השכונה, פתאום, על הנדנדה, ראיתי זקנה זקנה יפה כמו בתמונה: עם כובע רחב שוליים ועל כל יד כפפה. היא ישבה והתנדנדה לה, עלתה וירדה לה, הניפה רגליים, התעופפה לה מעלה, מעלה – כמעט לשמים ! ..."

כך מתחיל סיפור מקסים העוסק ביחסה של החברה לזיקנה ולזקנה. בגינה עוברים תושבי השכונה ולכל אחד מהם דעה או בקורת על הזקנה. מדוע וכיצד היא מעיזה להפר את הנורמה החברתית? מה פתאום היא מתנדנדת בגינה השכונתית?

הפעלה לספר חנות המילים של נועם

בכל לילה, חולם הילד נעם מילה חדשה. למחרת המילה החדשה יוצאת מפיו בהקשר המתאים ומקסימה את כל ילדי הגן, המבקשים מנעם שימצא לכל אחד מהם מילה מיוחדת משלו. כך מגיע נעם לחנות המילים, הנמצאת ספק בעולמנו ספק בחלום ולה מוכר מסתורי. בחנות נחות המילים, יצורים צבעוניים, מכונפים ועליזים, על מדפים ארוכים, ומחכות לשעתן המדויקת ולהקשר המתאים.

כאשר מחפש נעם את המילה החזקה ביותר בעולם, מציע לו המוכר מילה קופצנית וחסרת מנוחה - "בריון". אך נעם אינו מתבלבל - "זאת בכלל לא מילה חזקה. היא נשמעת קטנה וחלשה". במקומה הוא בוחר מילה העומדת בקצה המדף, שקטה ובטוחה – נחושתיים ומכאן ממשיך הסיפור להתפתח ...

הפעלה לספר טיקרטנק

טינקרטנק, לא מצליחה להשתלב בעולם שכביכול יועד לה.

הפיות/קוסמות/ ילדות בספרי זרחי לא תמיד עושות את מה שהחברה מצפה מהן, ולכן הן לעתים חוצפניות, נכשלות בעשיית קסמים, נראות אחרת וחושבות אחרת. אבל השונות הזאת היא סוד קסמן (ושל זרחי עצמה) ומקור של אמפתיה כלפיהן.

הספר הוא פרי יצירה משותפת של שניים מגדולי הספרות העברית כיום, נורית זרחי ודוד פולנסקי.

הפעלה לספר מה עושים עם בעיה

לשם מה נועדו הבעיות?

הן מאתגרות אותנו, מעצבות אותנו ועוזרות לנו לגלות כמה אנחנו חזקים ואמיצים ולמה באמת אנחנו מסֻגלים.

וגם אם לא תמיד אנחנו רוצים בהן, לבעיות יש דרכים מיֻחדות ובלתי צפויות לשנות אותנו.

אז מה תעשו עם הבעיה שלכם? זה תלוי רק בכם!

הפעלה לספר אגדת קמצא ובר קמצא

עבדה: שהם סמיט

איירה: עינת צרפתי

הוצאה: כנרת

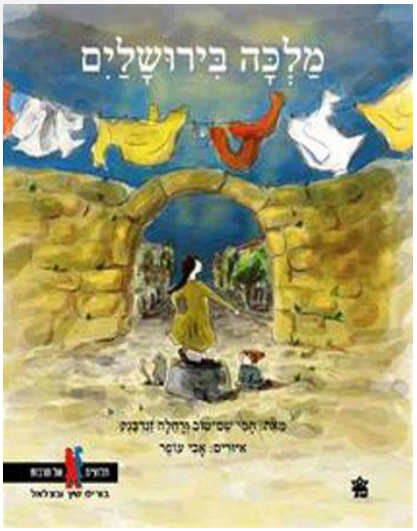

הפעלה לספר מלכה בירושלים

סיפור דמיוני, על רקע ירושלים של ראשית המאה העשרים.

הילדה מלכה רוצה כל כך להתחפש למלכה בפורים. מפגש מופלא ומקרי עם האמן בוריס שץ, מייסד "בצלאל", מאפשר לה להגשים את משאלתה. ספר החושף בפני הילדים פיסת היסטוריה אמנותית ותרבותית.

הפעלה לספר מעשה בשלושה אגוזים

עם התקרבות עונת הגשמים נדרש סנאי למקום לגור בו. פונה הסנאי אל שכנו הגמד, המתגורר תחת עץ אגוז גדול ומבקש שיארחו בביתו עד בוא האביב. הגמד מסכים מיד אך באותה נשימה שואל על אודות השכר שיקבל בעבור הכנסת האורחים הממושכת. הסנאי אינו מהסס בתשובתו:

"אתן לך שלושה אגוזים
ובהם שלושה סודות ורזים.
והיה – כל מי שיפתור את סודם
אין כמותו מאושר בעולם".

בהמשך ממשיכים האגוזים להחליף ידיים ולהביא את האושר לכל מי שמחזיק בהם.

הפעלה לספר נסיכת עץ התפוח

הַאִם יְכוֹל חַרְצַן־תַּפּוּחַ קְטַנְטַן לְהַחֲזִיר תִּקְוָה וְאֹשֶׁר לָעוֹלָם?

בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה רְחוֹקָה שׁוֹכֶנֶת מַמְלָכָה עֲצוּבָה.
פַּעַם הִדְהֵד צְחוֹק בְּחַדְרֵי הָאַרְמוֹן הַמַּלְכוּתִי, אֲבָל עַכְשָׁו
רַק צַעַר מְמַלֵּא אוֹתָם.
הַמֶּלֶךְ הַזָּקֵן וְהֶעָיֵף קוֹרֵא לִשְׁלוֹשׁ בְּנוֹתָיו וּמַטִּיל עֲלֵיהֶן
מְשִׁימָה:
לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה טוֹב לְמַעַן הַמַּמְלָכָה.

לַנְּסִיכוֹת אַלוֹנָה וּוֶרְדִּינָה יֵשׁ רַעְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים —
לִבְנוֹת מִגְדָּלִים גְּבוֹהִים וְנוֹצְצִים, שֶׁיַּשְׁכִּיחוּ מִלֵּב הָאֲנָשִׁים אֶת צָרוֹתֵיהֶם.

וְאִלּוּ לַנְּסִיכָה הַקְּטַנָּה שְׁלוֹמִית יֵשׁ רַק חַרְצַן־תַּפּוּחַ אֶחָד קְטַנְטַן...

הפעלה לספר רוזלינדה

בלבה של עיר גדולה גרה לה בבדידות מזהרת המכשפה רוזלינדה. אומרים עליה שבלילות היא מכשפת כחשופים ורוקחת שיקויים בחברת דרקון מחמד וחתול או שניים.

רוזלינדה אוהבת לשבת על ענף גבוה בצמרת עץ האלון ולהתבונן במתרחש מתחתיה. כשהיא פוגשת את הדוור אהרון, זו ההזדמנות של רוזלינדה לרדת מהעץ שלה. והיא אכן אוזרת אומץ ומצטרפת אל אהרון במסע מרתק בעקבות המכתבים שהוא מחלק.

פעילויות עם ספרים (מיועדת בעיקר לשכבת ג')

חמשת הספרים הבאים, הינם ארוכים ומורכבים יותר המתאימים לשכבת ג' (כמובן שאפשר לקרא גם בפני הצעירים יותר)

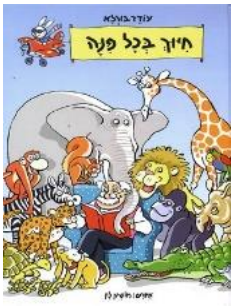

- הפעלה לספר חיוך בכל פינה

אוסף סיפורי חיות של מספר נדיר בספרות הילדים הישראלית, שההנאה והשעשוע שבסיפור הם אהבתו האמיתית. מדוע צחקה הקוברה? מדוע בכה העופר? איזה המצאות המציא הקרפד? ואיך קרה שהנמר שמר על הגוזלים הקטנים של הפשושית? על כל אלה ועוד מספר עודד בורלא בספר זה, שבו סיפוריו הקסומים ביותר קובצו יחדיו, אויירו ביד האמן של מושיק לין. ונחתמו באחרית - דבר של מאיר שלו, לגדולים. אז קראו בספר שוב ושוב, התבוננו באיורים היפים - וחיכו. כי זה מה שעודד בורלא מבקש לזרוע - חיוך בכל פינה.

בספר עשרים ואחד סיפורים.

- הפעלה לספר בגלל עכבר הנפש של אבא

הספר מספר על משפחה, שחייה משתנים בעקבות החלטת האב להפסיק לעבוד ולהגשים את חלומו ללמוד ספרות, וגם על שכנים בבית משותף. בסיפור יש בו רגעים של צחוק ורגעים של עצב.

- הפעלה לספר נונה קוראת מחשבות

ספר הילדים הראשון של אורית גידלי מצליח לשלב הומור בעיסוק בנושא לא פשוט - ההבנה שיש פער בין מה שאנשים אומרים לבין מה שעובר להם בראש. לנונה גיבורת הסיפור יש מקל בועות סבון שדומה בשימושו לזכוכית מגדלת...

הפעלה לספר סיפורי ככה וככה

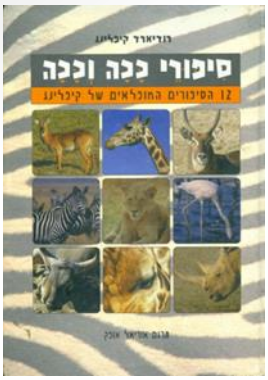

סיפוריו המופלאים של רודיארד קיפלינג - הסופר האנגלי הידוע ואהוב, מחבר "ספר הג'ונגל" -בתרגומו הקלאסי של אוריאל אופק ובלבוש חדש ושובה עין.

הסיפורים, שפורסמו לראשונה ב-1902, נותנים תיאור דמיוני להיווצרות תופעות טבע שונות.

הסיפורים עשירים במילים ארוכות בעלות צלילים מיוחדים, שחלק מהן מומצאות.

כיצד קיבלו הקרנף את עורו המקומט, הפיל - את חדקו הארוך, והנמר - את חברבורותיו? כיצד נכתב המכתב הראשון ונוצר האלף-בית? בדמיונו העשיר בשפתו רוויית ההומור והאנושיות, מספק קיפלינג תשובות לכל השאלות באוסף סיפורים מקסים זה.

בספר שנים עשר סיפורים.

הפעלה לספר קריקטור הנחש וחברים

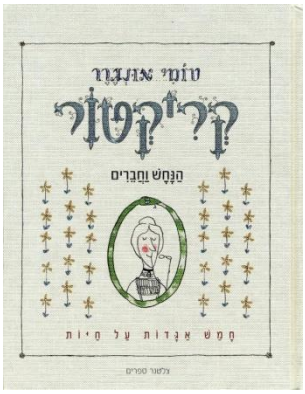

"קריקטור הנחש וחברים": ספר ידידותי לקורא ולחיות

הספר הוא אוסף אגדות בני זמננו על חמישה גיבורים בלתי צפויים שמאתגרים מוסכמות, חוקרים את גבולות האפשרי, זוכים בתהילה, מתרסקים - ומיד קמים.

קריקטור הנחש כבש את לבבות הקוראים כבר בצאתו לאור בשנות השישים, ומאז הפך לספר פולחן. כעת מצטרפות אליו דמויות כריזמטיות עם עלילות מפתיעות, והכול בלשון פשוטה, עם קורטוב של הומור ובלווית איורים שובי לב.

הסופר והמאייר הצרפתי טומי אונגרר הוא אמן סאטירה עטור פרסים שעבודותיו כיכבו ב-New York Times. הסופר והמאייר טומי אונגרר קורא תיגר על המוסכמות ומצליח לפתח ידידות הדדית בין האדם לנחש או לעטלף, שיש לה כוח להפוך את העולם לטוב יותר.

אתרי ספרות ילדים

אוסף קישורים לאתרים שונים בהם יש פעילויות שונות עם ספרי ילדים. בחלקם גם ספרים שלמים, מוקראים ואיורים.

1. **גלים** - סנונית: מדור 'תולעת ספרים'

http://books.galim.org.il/cgi-bin/channel.pl?Id=1 \

המלצות על ספרים, מידע על סופרות וסופרי ילדים/ות, משחקים, פעילויות מתוקשבות וקבוצות דיון.

2. **דפדף**

http://www.dafdaf.co.il/

אתר לעידוד קריאה בניהולה של הסופרת נירה הראל ובשיתוף מרכז ההדרכה לספריות ציבוריות. האתר כולל המלצות על ספרים, פעילויות בעקבות קריאה, מפגשים עם סופרות/ים ומאיירים/ות, ועוד.

3. **כנפיים** - לקרוא ולעוף עם הדימיון, אופק, מט"ח

http://ofek.cet.ac.il/units/he/lashon/knafaim/Showknafaim.aspx?InnerFrameUrlForPermaLink=http://knafaim.cet.ac.il/pages/main.asp

מאגר ספרים מומלצים, הכולל מידע על ספרי קריאה איכותיים לילדות/ים ולנוער בגילאי 9-14. ניתן לבצע חיפוש במאגר לפי שם הספר, שם המחבר/ת, מילת חיפוש או ז'אנר. לכל ספר במאגר תקציר עלילה, פרטים על המחבר/ת והפנייה לספרים נוספים שלו/ה, אפשרות לקריאת הפרק הראשון וקטע קריינות מתוך הספר, וקישור לאתרי מידע נוספים.

עוד בסביבת אופק: ספרים בראש (השימוש למנויים ומנויות בלבד)

http://ofek.cet.ac.il/units/he/lashon/books.aspx

פעילות בעקבות קריאה, תבניות לכתיבה הממליצות על ספר/סופר/ת, הקומיקס שלי ועוד.

4. **הפנקס**

http://ha-pinkas.co.il/

כתב-עת מקוון לספרות ילדות/ים בעריכת תמר הוכשטטר ויותם שווימר. 'הפנקס' כולל מאמרים ורשימות בנושאי ספרות ילדים/ות, שירה, איור ותיאטרון, וכן יצירות מקוריות.

5. **ספריית פיג'מה**

http://www.pjisrael.org/default.aspx?menu=inpvm1

תכנית שמטרתה להנחיל לילדות ולילדי הגנים וכיתות א'-ב' אהבה לקריאה, באמצעות הענקת ספרי ילדות/ים איכותיים בעלי זיקה לתרבות היהודית וטיפוח ספרייה ביתית.

האתר כולל מידע על התענית, המלצות קריאה, הצעות לפעילויות משותפות להורים ולילדים/ות, ורעיונות לפעילויות לנשות חינוך.

6. **טיול עם מראה** – המראה בספרות ילדים/ות

http://www.education.gov.il/tochniyot_limudim/etsem/sipurey_maraa.htm

אתר לימודי של האגף לתכנון ולפיתוח תוכניות לימודים במשרד החינוך, העוסק בנושא מראות והשתקפויות. האתר כולל מידע, יצירות ספרות ואומנות, תצלומים ומאמרים על המראה בספרות, בקולנוע ובאומנות. בנוסף, ניתן למצוא באתר הצעות לפעילויות, תיאור התנסויות בבתי הספר בעקבות התכנית, פורום וקישורים למאגרים נוספים המזמינים לטייל ברחבי האינטרנט בעקבות מראות.

7. **המרכז לספרות ילדים ונוער, מכללת דוד ילין** - מאגר אתרי אינטרנט של סופרות וסופרי ילדים/ות

http://www.dyellin.ac.il/library/childliterature/children-writers-sites

8. **ספר-לי** – יוחנן דביר

http://www.sefer-li.net/

סיפורי ילדים/ות מארצות שונות בתרגום לעברית. הסיפורים מופיעים בטקסט מלא.

9. **לקסיקון הספרות העברית החדשה**

http://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/

מאגר מידע אודות סופרות וסופרים עבריים משנות השישים ועד ימינו. לכל סופר/ת – פרטים ביוגרפיים, תמונה, רשימות ספרים, רשימה ביבליוגרפית על יצירת הסופרת מכתבי עת ומעיתונות יומית וקישורים למידע נוסף.

10. **סומליון**

http://www.planetnana.co.il/somalion/

ארגון הסופרים/ות והמשוררים/ות הכותבים/ות לילדים ולנוער. באתר שמות, כתובות וטלפונים של היוצרים/ות, פרטים על מפגשי סופר/ת, וקישורים לאתרי אינטרנט בנושא ספרות ילדים/ות.

11. **אוסף ספרי הילדים/ות של אוניברסיטת חיפה**

http://lib.haifa.ac.il/collections/children/index.php

האתר כולל מידע על האוסף ועל פעילויות עם תלמידים ותלמידות, כולל בחינוך המיוחד, כמו גם המלצות וכתבות בנושא ספרות ילדים/ות. בנוסף, באתר קישור למפתח הנושאי של קטלוג ספרות הילדים והנוער, הכולל מעל אלף נושאים ומוטיבים בספרי ילדים/ות בעברית ובערבית לשימושן/ם של ספרניות ונשות חינוך.

12. **אגודת המאיירים בישראל**

http://www.illustrators.org.il/

האתר כולל שמות, כתובות וטלפונים של מאיירות ומאיירים בישראל, עבודות איור וקישור לאתרי האינטרנט שלהם/ן.

13. **הרשימה החברתית:** רשימה של ספרים מומלצים לגיל הרך העוסקים בסוגיות חברתיות, בשיתוף מרכז ימימה לספרות ילדים ונוער ולהוראתה, אתר "ביקורים" ואתר "הפנקס".

http://www.bikurimbooks.org/progressive-list/

הרשימה החברתית היא פרויקט ספרותי חדש ומהפכני המציג רשימה של 16 ספרי ילדים וילדות מאוירים לגיל הרך, העוסקים בסוגיות חברתיות שונות כגון מגדר, מגוון תרבותי ודתי, מאבק חברתי, צדק, יחס לקשישים, משפחות חדשות ועוד. כל הספרים נבחרו על פי קריטריונים קפדניים של איכות ספרותית ואיכות ויזואלית וכן לאחר עיון מעמיק במסרים החברתיים - הגלויים והסמויים - הקיימים בכל ספר. באתר: הסבר על הפרוייקט וחוות דעת על הספרים ברשימה.

14. **"מקורא לקורא"**

http://www.daat.ac.il/daat/sifrut/mikore/frame.htm

המלצות קריאה לבית הספר הממלכתי דתי, הפעלות לעידוד קריאה ועוד.

15. **מק"ם חיפה**

http://www.mkm-haifa.co.il/SCHOOLS/OFARIM/ktiva/book/book.htm

באתר הצעות לפעילויות למצעד הספרים, מאגרי משימות לעידוד קריאה וקישורים לאתרי ספרות וספרים.

פעילויות חברתיות ערכיות

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים לכיתות א'

גודארד יוסי, **"הענן שהלך נגד הרוח",** הקיבוץ המאוחד, 2011

<u>תקציר הסיפור:</u>

הרוח מפזרת את העננים ברחבי הארץ. העננים רבים ביניהם ואינם מרוצים. רק ענן אחד ביישן אינו מוכן לריב ומחכה בסבלנות לתורו. סבלנותו משתלמת!

<u>נושאים לדיון:</u>

הסבלנות משתלמת. דונו בנושא איפוק וסבלנות.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- ביטויים למילה רוח - איירו ביטויים המופיעים בסיפור.
- חידון פנטומימה – הציגו את הביטויים באמצעות פנטומימה.
- מקומות בארץ – הכינו "מפה אילמת" ושלבו בה מקומות מהסיפור.
- יצירה – הכינו עפיפונים או שבשבת רוח.

גרייבס קית', **"תרנגול בגדול!",** כינרת זמורה-ביתן, 2011

<u>תקציר הסיפור:</u>

מביצה ענקית בוקע אפרוח שונה ומפחיד. הוא מתגלה כיצור שקול, מרגיע ונבון ומרגיע את כל דיירי הלול מהבלתי ידוע והמוכר.

<u>נושאים לדיון:</u>

- קבלת השונה - מה הפחיד את התרנגולות בלול? מה היה שונה באפרוח? כיצד השונות שלו עזרה לו?
- חברות - מה עשה האפרוח למען חבריו? מה אתם הייתם עושים? מהי חברות?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

יצירה: הכינו רצועות בריסטול בהן יכתבו הילדים היגדים על קבלת השונה. הכניסו את ההיגדים לביצת ענק.

- פרי ינאי, **"האסטרואיד האדום",** כתר, 2010

<u>תקציר הסיפור:</u>

תושבי כדור הארץ מגלים כי אסטרואיד ענק ועליו מפלצת מתקרבים מולם במהירות. כיצד יינצלו? על החשש מהשונה וההתגוננות ממנו.

<u>נושאים לדיון:</u>

- ניצחון החלש על החזק
- היכרות עם המושגים: אסטרואיד, חלל

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- צפו בסרטוני מידע על החלל.
- הכינו מפלצות מחומרים שונים.

- ע. הלל, **"מעשה בחתולים",** כתר, 1977

<u>תקציר הסיפור:</u>

שני חתולים, לבן ושחור, מתנשאים זה על זה ופורצים במריבה. לאחר שהם מבינים שאין האחד עולה על השני, הם משלימים וחוזרים להיות חברים.

<u>נושאים לדיון:</u>

חברות וכעסים - מה עשו החתולים כשרבו? מה אתם עושים בעת מריבה? כיצד אתם משלימים?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- המחיזו את הסיפור.
- מסיבת תחפושות - התחפשו לזהויות אחרות.
- הכינו "בנק הצעות" לפתרון מריבות.

- דמי, **"הבגד הרעב"**, כנרת, זמורה-ביתן, 2009

<u>תקציר הסיפור:</u>

עיבוד לסיפור עם על אודות חודג'ה נאסר-א-דין המוזמן לארוחה בבית חברו העשיר. בדרכו בגדיו נקרעים והוא זוכה ליחס משפיל.

<u>נושאים לדיון:</u>

- האם הבגד עושה את האדם? עד כמה הופעתו החיצונית השפיע על הבחירה?
- מי הוא חבר אמיתי?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- חקרו את טורקיה ותרבותה באמצעות האיורים שבספר.
- הביאו לכיתה תמונות של דמויות בתלבושות שונות, בחרו דמות וספרו מדוע בחרתם בה.

- הלקולסקי לזלי, "**צמריקו**", כנרת, 2009

<u>תקציר הסיפור:</u>

צמריקו הטלה, לא מוכן ללכת עם העדר. הוא רוצה לשמור בקנאות על האינדיבידואליות שלו מול הוריו וחבריו, שום דבר לא משפיע עליו.

<u>נושאים לדיון:</u>

- היחיד בקבוצה, יתרונות וחסרונות.
- "ללכת עם העדר" - דונו במושג בהיבט החיובי והשלילי שלו.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

הכנת יצירה – צרו פסל/ציור קבוצתי בנושא היחיד והקבוצה

- בן צבי דפנה, **"זוזי שמש"**, הקיבוץ המאוחד, 2009

<u>תקציר הסיפור:</u>

כלבה וחתולה, האחת עצלנית והשנייה חרוצה, שתי חברות שונות מאוד זו מזו המראות לנו מהי חברות אמיתית.

נושאים לדיון:

- מה אתם אוהבים לעשות לבד? מה אתם אוהבים לעשות עם חברים?
- האם חברים חייבים לאהוב אותם דברים? מהי חברות?

הצעות לפעילויות:

הכינו כרטיס ברכה לחבר/ה טוב/ה, חשבו מה תכתבו, איך ומתי תרצו להעניק את כרטיס הברכה.

- אטלס יהודה, **"והילד הזה הוא אני",** כתר, 2012

תקציר:

אוסף שירים העוסקים בעולמם של הילדים מנקודת מבטו של ילד.

הצעות לפעילויות:

- השמיעו את השירים שבספר ולימדו לשיר אותם.
- הכינו איורים לאחד השירים שהכי אהבתם.

- ברגמן אורית, **"השיר של לולה",** מודן, 2008

תקציר הסיפור:

לולה היא צבוע משונה ומפחידה וכל החיות פוחדות ממנה. החולד מעודד אותה להשתתף בתחרות שירה שמשנה את היחס כלפיה.

נושאים לדיון:

מראה חיצוני וסטיגמות.

חוזקות שיש לכל אחד מאיתנו.

הצעות לפעילויות:

- ציירו את לולה
- כתבו מכתב ללולה/לחולד
- ערכו בכיתה תחרות שירה

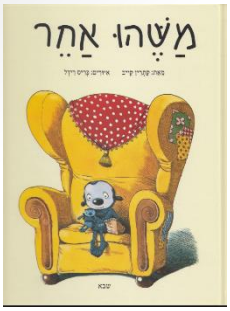

קייב קתרין, **"משהו אחר"**, הד ארצי- מעריב, 1999

<u>תקציר הסיפור:</u>

משהו אחר הוא יצור קצת אחר שאף אחד לא רוצה להיות חבר שלו, בסיפור נרקמת חברות בינו ובין יצור נוסף שגם הוא משהו אחר.

<u>נושאים לדיון:</u>

- איך מרגיש ילד שלא רוצים לשחק איתו?
- אילו סוגים של שונות אתם מכירים? היכן פגשתם את נושא השונות בחייכם?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- נסו לצייר איך נראה "משהו אחר".
- חברו אמנה כיתתית.

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים לכיתות ב' – ג'

הופרט דן, **"הנסיכה וכיכר הלחם האמיתית"**, הקיבוץ המאוחד, 2013

<u>תקציר הסיפור:</u>

נסיכה מפונקת מנסה למצוא מהי כיכר הלחם האמיתית. בדרך היא תגלה מהן חברות, אחריות ונתינה.

<u>נושאים לדיון:</u>

- דברים מוכנים וקנויים לעומת דברים שנעשים בעבודת יד ובהשקעה.
- "בזיעת אפך תאכל לחם" (בראשית ג', י"ט) שוחחו על הפסוק ומשמעותו בעקבות הסיפור.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- הביאו מתכונים של מאכלים ביתיים והכינו ספר מתכונים כיתתי.
- יצירה: הכינו מתנה מעשה ידיכם לחבר או בן משפחה.

- זרחי נורית, "קרונימוס יוצר העולמות", קוראים, 2012

<u>תקציר הסיפור:</u>

קרונימוס, דמות "הכל יכול", יוצר עולמות דמיוניים. לטוטו הילד יש משאלה: "אני רוצה עולם שיתאים לי בדיוק". אבל לטוטו יש בעיה, התור לבקשות אצל קרונימוס גדול מאוד, יש אנשים נוספים וגם להם יש בקשות. טוטו כותב במכתב למר קרונימוס את בקשתו. הזמן חולף, טוטו מתבגר והופך לנער בוגר וכעת אינו זקוק לעזרה, "עכשיו כשגדלתי אני אדאג בעצמי , יהיה לי עולם מתאים בדיוק".

<u>נושאים לדיון:</u>

- דברים שאנו אוהבים לעשות עם אבא ועם אמא.
- איזה עולם היינו רוצים? מה היינו רוצים שיהיה בעולם שלנו?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

התבוננו בעולם דרך טלסקופ דמיוני. תארו מה אתם רואים.

הכינו יצירות: עולם דמיוני מחומרים מגוונים; כוכב ובו בקשה מאדם שאנחנו אוהבים.

3. יאן- פורוז ריטה, "הלב של שירז", כנרת, 2010

<u>תקציר הסיפור:</u>

עיבוד לסיפור עם על אודות ילדה המגיעה בעקבות כדור צמר לביתה של זקנה עניה שביתה מוזנח. היא, ביוזמתה, מנקה ומטפחת את הבית. בסיום העבודה היא טובלת בבריכה ונגלית במלוא יופייה.

<u>נושאים לדיון:</u>

- יחס לחריג, אפליה בין ילדים.
- הקשר בין המראה למעשים, "יופי פנימי"
- חוכמת הלב: לדעת להקשיב ללב של האחר

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- צרו שני סלים: סל מעשים טובים שזיהיתם בסיפור וסל מעשים שליליים.
- העבירו כדור צמר בין ילדי הכיתה, כל ילד שיקבל את הכדור יאמר מחמאה לחבר.

לובל ארנולד, **"צפרדי וקרפד ביחד",** אדם, 1982

<u>תקציר הסיפור:</u>

צפרדי וקרפד, שני חברים טובים בעלי אופי הפוך זה מזה, עוברים ביחד סיפורי הרפתקאות ושומרים על חברותם.

<u>נושאים לדיון:</u>

- חברות ותמיכה במצבים שונים.
- התמודדות עם פחדים, אומץ.
- חשיבותם של סדר יום ולקיחת אחריות.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- הכינו רשימת מטלות בבית ותכננו סדר יום בהתאם.
- חפשו מידע על צפרדע וקרפד. השוו ביניהם וציירו אותם.

סמולמן סטיב, **"הכבשה שבאה לארוחת הערב",** כנרת, זמורה-ביתן, 2008

<u>תקציר הסיפור:</u>

לזאביק נמאס לאכול מרק ירקות ובדיוק אז דופקת בדלתו כבשה. במהלך ביקורה בביתו משנה זאביק את יחסו ותכניותיו לגביה והם נהפכים לחברים.

<u>נושאים לדיון:</u>

- סטריאוטיפים : כבשה - זאב. בניית הדמויות והיחסים ביניהן על פי סטריאוטיפ.
- "וגר זאב עם כבש" - הכרת הביטוי והקשרו בסיפור.
- דוגמאות לסיפורי חברות לא צפויים.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

הכינו ארוחת בוקר בריאה

ברוז אנני, "**אייבי + בין**", כתר, 2012

<u>תקציר הסיפור:</u>

בין, ילדה שגרה בשכונה ולה חברים וחברות רבים. אייבי, ילדה חדשה בשכונה. שתי ילדות שונות זו מזו מתוודעות זו לזו והופכות חברות טובות.

<u>נושאים לדיון:</u>

- סטריאוטיפים. דימוי. שיפוט על פי מראה חיצוני.
- שכן חדש, מעבר דירה. האם עברת דירה? איך הרגשת? מה עשית כדי להשתלב במקום החדש?
- איך נקבל חבר חדש בכיתה?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

יצירה - הכנת הדמויות אייבי ובין מפלסטלינה על פי תיאורן החיצוני בסיפור.

ביניק כריסטיאן, **"ג'ינג'ית שחקנית כדורגל"**, ספר לכל, 2008

<u>תקציר הסיפור:</u>

ג'ינג'ית וחברותיה טוענות שהכדורגל הוא משחק רק לבנים. ג'ינג'ית מתקרבת לאזור המשחק כדי להתגרות בבנים כך שיפילו אותה והשן שלה סוף סוף תיפול, אלא שהבנים מגלים שהיא יודעת לשחק ומבקשים לצרפה למשחק.

<u>נושאים לדיון:</u>

משחקי בנים לעומת משחקי בנות - האם קיימת חלוקה כזו? מדוע? האם החלוקה מוצדקת?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- משחקי ילדים - הכינו רשימת משחקי ילדים ומיינו לסוגים שונים (משחקי קופסא, משחקי חצר וכו')
- משחקים של פעם – לימוד משחקים של פעם (חמש אבנים, קלאס ועוד).

- גלברט-אבני עפרה, **"צביקה רב רגל",** הקיבוץ המאוחד, 1995

<u>תקציר הסיפור:</u>

צביקה רב-רגל מאוד לא מרוצה מעצמו. קשה לו להתנהל עם רגליו הרבות. הוא מיואש ולא רוצה לצאת מביתו. אבל, כשלקבוצת הכדורגל חסרים שחקנים, הוא מגלה את יתרונותיו והייאוש הופך לניצחון.

<u>נושאים לדיון:</u>

- היחס לאחר - כיצד מתייחסת הסביבה לצביקה? (חברים ומשפחה).
- חוזקות ויכולות - אילו יתרונות יש למרבה רגליים?

<u>הצעות לפעילויות:</u>

יצירה - הכינו מרבה רגליים מעיגולים צבעוניים, כל ילד יכתוב על כל עיגול רשימת ספרים שקרא ואהב או חוזקות וכישרונות שלו.

- גדליה עמי, "שמנמותק", הקיבוץ המאוחד- כתר, 2011

<u>תקציר הסיפור:</u>

איילת השמנמנה, לומדת בכיתה ב', ילדי הכיתה לועגים לה ומעליבים אותה. יום אחד היא בורחת מבית הספר ומוצאת גור חתולים. היא מאמצת אותו ומטפלת בו. מציאת הגור משנה את חייה ואת מעמדה בכיתה.

<u>נושאים לדיון:</u>

- היחס לשונה – מי נחשב שונה? הביאו דוגמאות מהסיפור ומחברת הילדים.
- חיית מחמד – האם אתם מגדלים חיית מחמד? מהי? כיצד הגיעה לידיכם החיה? תארו את הקשר איתה.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

- כל אחד שונה ומיוחד – הכינו תעודות זהות אישיות.
- "שמנמותק" - שם הספר מעיד על הגישה לאחר. המציאו שמות חיבה נוספים.
- הכירו ארגונים לאימוץ חיות והכינו פרסומת.

- גודארד יוסי, **"הינשוף שראה הפוך",** הקיבוץ המאוחד, 2007

<u>תקציר הסיפור:</u>

שופון הינשוף רואה את העולם הפוך מכולם. הינשוף מתמודד עם השונות.

<u>נושאים לדיון:</u>

- ציינו במה אתם רואים את עצמכם "הפוך" מאחרים.
- ציינו פתרונות יצירתיים להתגברות על קושי מסוים.

<u>הצעות לפעילויות:</u>

הכינו מילון מילים הנקראות משני הכיוונים (פלינדרום).

פעילויות בנושאי בריאות, מדע וטכנולוגיה

פעילויות בתחום המדע וטכנולוגיה

תזונה וחינוך לבריאות

תפור עלי - חינוך לבריאות במגזר החרדי

פעילויות בתחום המדעים

חינוך להתנהגות בטוחה

אנו קוראים לכם לקחת חלק בתוכנית לאומית למניעת היפגעות ילדים ובני נוער.

ילדים ובני נוער בכל הגילאים והמגזרים נפגעים בכל שנה בישראל -

מדי שנה פונים לחדרי המיון כ- 202,000 ילדים ובני נוער עקב היפגעות.

בשנת 2017 דווח על 144 מקרי מוות של ילדים ובני נוער מהיפגעות בלתי מכוונת, מתוכם 37 מתו במהלך חופשת הקיץ. (21.6-31.8.2017)

משרד החינוך פועל לשינוי המצב-במטרה להביא לצמצום היקפי היפגעות של ילדים ונוער .

לקראת הקיץ הקרוב פיתחנו לשימושכם מערך פעילות בנושא חשוב זה.

ונשמרתם לנפשותיכם – פעילות לתלמידי א-ג

ונשמרתם לנפשותיכם – מצגת מלווה

משוחחים ויוצרים בטיחות

קוראים ודנים בספר "צמריקו"

זה"ב לכיתות א-ב

זה"ב לכיתות ג

פעילויות תרבות והעשרה

תכניות מהטלוויזיה החינוכית

ימי פעילות בשיתוף רכבת ישראל

טעימות בעברית לכיתות א' ב' - בשפה הערבית

פעילויות בנושא חינוך פיננסי

פעילויות מותאמות למחוז החרדי

אפרוח של אמא

האדנית שלי תפרח תמיד

להתאמץ כדאי

מה קרה לאכל של דינה די

מתנה מתאימה בדיוק

הסוד

מבוסס על פעילויות שפותחו במחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף א' לחינוך יסודי והותאמו לחינוך החרדי

הצעות לארגון ימי הפעילות

שעות פעילות [1]	יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
– 8:00 8:30	**פתיחת יום** "שיר של יום" + שיחת בוקר	**פתיחת יום** "שיר של יום" + שיחת בוקר	**פתיחת יום** "שיר של יום" + שיחת בוקר	**פתיחת יום** "שיר של יום" + שיחת בוקר	**פתיחת יום** "שיר של יום" + שיחת בוקר
– 8:30 9:45	מפגש סביב ספר	מפגש סביב ספר	מפגש סביב ספר	מפגש סביב ספר	
– 9:45 10:15	**הפסקת אוכל** ופעילות הפגתית בחצר	**הפסקת אוכל** ופעילות הפגתית בחצר	**הפסקת אוכל** ופעילות הפגתית בחצר	**הפסקת אוכל** ופעילות הפגתית בחצר	
– 10:15 11:30	תחנות העשרה ע"י צוות המדריכים	צפייה במופע אמנותי / מוסיקלי	חוג העשרה נרכש	הקרנת סרט	**יום שיא בנושא:** _____
– 11:30 11:45	**הפסקה**	**הפסקה**	**הפסקה**	**הפסקה**	
– 11:45 12:45	פעילות בתחום החברתי ערכי	פעילות בתחום החברתי ערכי	פעילות בתחום החברתי ערכי	פעילות בתחום החברתי ערכי	
– 12:45 13:00	**סיכום היום**	**סיכום היום**	**סיכום היום**	**סיכום היום**	**סיכום היום**

[1] השעות המצוינות בפריסה הן הצעה – בית הספר יכול לשנות את זמני ההפסקות בהתאם לתוכנית הבית ספרית

פעילויות בשפה הערבית
فعّاليّات باللغة العربيّة

ماذا في البرنامج؟

الموضوع المركزيّ لصيف 2018 "نُبحر مع القصص"

لقاءات صباحيّة

- **فعّاليّات ثقافيّة، تعلّم وإثراء**- مكاشفة للمجالات الّتي ليست في برنامج النواة وممارسات ممتعة بها، مثل: مجالات فنّيّة، رياضيّة، تربية بيئيّة.
- **فعّاليّات اجتماعيّة- قيميّة**- مضامين اجتماعيّة قيميّة بالتركيز على: المشاركة الاجتماعيّة، الآخر هو أنا ، أنا والمجموعة، ثقافة أوقات الفراغ وقيم مفتاح القلب.
- **فعّاليّات في موضوع مركزيّ**- في كلّ عام يتمّ تحديد موضوع مركزيّ ملهم للفكر وللعمل، ويتّخذ كمحور منظّم لجميع الفعّاليّات، ومنه تختار المدرسة أو المؤسّسة أو السلطة تفرّدها وتميّزها. في صيف عام 2018، الموضوع المركزيّ هو **"نبحر مع القصص"**.
- **القراءة من أجل المتعة**– ضمن إطار البرنامج **تنفّذ** فعّاليّات ممتعة حول موضوع القراءة.
- **أيّام قمّة أسبوعيّة**- تركّز على مواضيع تثقيفيّة- قيميّة.
- **فعّاليّات قمّة منظّمة قطريًّا**

1. فعّاليّة مشتركة مع الأهالي والأولاد تحت عنوان **"نُبحر مع القصص"** تُنفّذ في فترة ما بعد الظهر في جميع المدارس بنفس الوقت يوم 18.07.2018 بين الساعة 17:00 والساعة 19:00.
2. فعّاليّة مشتركة مع الأولاد والشبيبة تحت عنوان "مشاركة اجتماعيّة في المجتمع" تقام في تاريخ 19.07.2018 بين الساعة 10:00 حتّى 13:00.

- **وجبة خفيفة**

نموذج لفعّاليّات قمّة

1. نموذج ليوم فعّاليّات في الطبيعة

(بحسب برنامج السلطة/ البلديّة أو المدرسة)

تشييد الخيام، أنشطة كشفيّة- ربط الحبال، فعّاليّات للترفيه، ومسابقات رياضيّة، مشاهدة الطيور، طائرات محلّقة، أزياء تنكّريّة في الطبيعة.

2. فعّاليّة قمّة منظّمة قطريًّا: للأهالي وللأولاد تحت عنوان "نبحر مع القصص"

مسرح- يقدّم التلاميذ أمام أهاليهم عرضًا مسرحيًا قصيرًا يتعلّق بالموضوع السنويّ، مع دمج مقطوعات عزف. يعتمد محتوى المسرحيّة على النصوص والكتب التي يتمّ كشف التلاميذ عليها ضمن إطار فعّاليّات البرنامج.

تعلّم المغازي والقيم في الأعمال الأدبيّة- تعلّم مشترك مع الأهل والأولاد حول الأعمال الأدبيّة. بأعقاب التمعّن بالأعمال وتعلّم المغازي والقيم الاجتماعيّة، يُنتج الأهل وأولادهم منتجًا فنيًا مشتركًا.

جولة في المعرض- يقوم الأهل مع أولادهم بجولة في معرض مدرسيّ، يتمّ فيه عرض المنتجات التي ينتجها التلاميذ ضمن إطار "مدارس العطلة الصيفيّة".

3. فعّاليّة قمّة منظّمة قطريًّا: مع الأولاد والشبيبة تحت عنوان "مشاركة اجتماعيّة في المجتمع"

فعّاليّة مشتركة لتلاميذ الصفوف الأولى- الثالثة مع حركات الشبيبة تحت عنوان: "مشاركة اجتماعيّة على مدار الساعة"
يعمل المشاركون في محطّات مختلفة، مع التركيز على طرق المشاركة الاجتماعيّة في كلّ عمر، وخلال العطلة الصيفيّة.

للتوسّع، انظر الرابط مدارس العطلة الصيفيّة

פתיחת יום פעילות וסיומו - افتتاحيّة اليوم الدراسيّ واختتامه

(مقترح لفعّاليّات يوميّة)

أهداف:

الغرض من المدرسة، باعتبارها منظّمة تشجّع الحوار، هو الحفاظ على الآليّات والمنظومات المدرسيّة الاعتياديّة في زمان ومكان محدّدين وثابتين، والّتي من شأنها توفير لقاءات اجتماعيّة وحوارات مختلفة داخل جدرانها وبين صفوفها وأثناء دوامها ونشاطها. يُفهم من هذا، أنّ هذه اللقاءات التي تُجرى بطريقة مهنيّة ومنظّمة ومدروسة بعناية، ستؤدّي حتمًا إلى نموّ الفرد، وإعداد مجموعة متعلّمين متمكّنين من مختلف الأداءات المدرسيّة.

التصوّر الفكريّ:

تشير العديد من الدراسات أنّ هنالك أهمّية قصوى للمناخ المدرسيّ، إذ أنّه يؤثّر على الشعور بالاحتواء والقبول للفرد والمجموعة، ممّا يؤدّي إلى توفّر ظروف التعلّم المثلى.

هذه الظروف المناخيّة الإيجابيّة تحسّن من منظومة العلاقات بين روّاد المدرسة، بين التلاميذ[2] أنفسهم، (المشاركة مقابل المنافسة، مع الحفاظ على العلاقات الطيّبة)، وعلاقات بين التلاميذ والمعلّمين (الاحترام والاهتمام والدعم، باعتبارها عنوانًا للمساعدة). تجدر الإشارة هنا إلى أهمّيّة الشعور بالانتماء للمدرسة، فهو مؤشّر قويّ على صحّة التلاميذ ورفاهيّتهم، إضافة إلى الإنجاز التعليميّ العالي، والحدّ من ظاهرة العنف والمشاكل السلوكيّة المختلفة والخطرة.

كلّما كان الجوّ والمناخ أفضل في الصفّ، كان طابع التواصل شخصيًّا ومريحًا أكثر، يقوم على التعارف بين التلاميذ ومعلّمهم، وبين التلاميذ وأنفسهم، وهذا سيعزّز من التقدّم والتعلّم ذي معنًى.

خلال اليوم الدراسيّ، بالإمكان، بل من المحبّذ، تخصيص مساحة وحيّز للحوار، مدّة لا تتجاوز بضع دقائق، في افتتاحيّة اليوم الدراسيّ وفي ختامه[3]. حيث يتمّ توفير مساحة خاصّة للتعبير الذاتيّ الّذي من شأنه أن يعزّز العلاقات الوثيقة ويسهم في خلق مناخ تربويّ مثاليّ يُفضي إلى الرفاه العاطفيّ.

من المهمّ تخصيص وقت محدّد للحوار، ومنح التلاميذ فرصة الحديث والتعبير، فخلال هذه الفرصة يتعلّم التلاميذ أسلوب الحوار والإصغاء دون مقاطعة البعض، بل يتعوّدون على الالتزام بالدور وإعطاء الفرص للآخر، إضافة إلى المعلومات التي يكتسبها التلاميذ، وتغيير مواقفهم بعد الاستماع لتجارب وممارسات زملائهم.

[2] ورد الكلام بصيغة المذكّر، من باب التيسير فقط، وهو موجّه للجنسين على حدّ سواء.

[3] ليس الحديث عن طابور الصباح الذي يفعّل في العديد من المدارس، بل حوار ذاتيّ- شخصيّ، داخل إطار الصفّ.

نعرض من خلال هذه الوثيقة عدّة أمثلة ومقترحات لحوارات قصيرة، في افتتاحيّة اليوم واختتامه، حيث تتيح مشاركة وتبادلًا بيْشخصيًّا واجتماعيًّا، (الشخصيّة الفرديّة والجماعيّة)، وتعميق المعرفة الذاتيّة- الفرديّة وبلورة حيّز تعلّمي مألوف وآمن:

1. . مشاركة بتجارب رحلات عائليّة
2. مشاركة تجربة شخصيّة إيجابيّة عايشتها هذا الأسبوع
3. شوكة وزهرة – زهرة: حدث أسعدني، ولماذا سأمنح ذاتي أو صديقي/ صديقتي في الصفّ زهرة؟

   شوكة: حدث لم يكن لطيفًا بالنسبة لي اليوم... وأريد أن أغيّره.
4. الأغنية المفضّلة عندي _____ لأنّها_____ .
5. كلمة طيّبة سأقدّمها لِـ_____ لأنّه/ ها _____.
6. هذه اللعبة تثير غضبي...، " ما يثير غضبي أنّ..."،
7. سمعت أمس في النشرة الإخباريّة أنّ ... وأعتقد أنّ...

8. حدثت معي قصّة مع حيوان أليف...
9. أوصي بمشاهدة فيلم سينمائيّ/ عرض مسرحيّ
10. قصّة بطولة تخصّ شخصًا أعرفه معرفة شخصيّة
11. أظرف موقف حصل معي
12. تجربة ممتعة خلال إعداد وجبة لذيذة، بالإمكان توزيع طريقة صنعها
13. عندما أصبح أمًّا/ أبًا سـَ...
14. ضقت ذرعًا/ مللتُ من ... وأريد أن أغيّر ...
15. مقولة اليوم؛ بالإمكان اختيار جمل أو حكم وإجراء نقاش حولها، أو حول تداعياتها، يستطيع التلاميذ عرض اختيارهم، والتعبير عن مشاعرهم، أفكارهم المتعلّقة بالحكمة.
16. عرض قصّة قصيرة، والمطلوب اختيار جملة تتعلّق بالقصّة، فكرة، شعور...
17. العيد المفضّل لديّ ... لأنّه...
18. تحضير بطاقات لصور متنوّعة (صورة من عالم الرياضة، الموسيقا وغيرها). يُطلب في كلّ حصّة من عدد محدّد من التلاميذ اختيار البطاقة الّتي يشعر بأنّها تلائمه ويتحدّث عن هذه الصورة بشكل خاصّ.

19. إحضار كمّيّة متنوّعة من الشوكولاطة والحلويّات بأطعمة وأغلفة مختلفة، ويُطلب من كلّ تلميذ تناول حبّة واحدة فقط. بعدها يُطلب من كلّ واحد التعبير عن شعوره في بداية هذا اليوم، وسبب اختياره حبّة الحلوى (هل اختارها بسبب اللون؟ أم بسبب طعمها المعروف لديه مسبقًا؟ أو أي سبب آخر...)، وهل كان هنالك أيّ تغيير في شعوره قبل تناول الحبّة وبعدها.

20. في الدقائق الخمس الأخيرة، من الحصّة الأخيرة، يُطلب من كلّ تلميذ الإجابة عن السؤال:
"ما هو الأمر الذي سأذهب معه اليوم من المدرسة إلى البيت"؟

21. يُطلب من التلاميذ الجلوس في حلقتين متداخلتين (كلّ تلميذين متقابلين)، ويوجّه كلّ تلميذ للآخر الذي يقابله عن طريق سؤاله القول المكتوب في البطاقة.

أمثلة (تُكتب الأقوال التالية على بطاقات):

- أيّ شيء يثير مشاعرك؟ (غضب، إهانة، حزن، فرح...).
- تجربة جعلتك قويًّا
- مديح حصلت عليه/ امتُدِحتَ
- أقول شكرًا لـِ.../ لأنّ...
- شيء لن أنساه ما حييت
- شيء يرافقني دائمًا
- الشخصيّة المثاليّة هي... لأنّها...
- الشخصيّة المفضّلة عندي...
- الوجبة المفضّلة لديّ...
- أيّ مهنة سأختار حين أكبر؟
- أكثر شيء أحبّ أن أمارسه مع والديّ.....
- اللون المفضّل عندي...

إضاءات:

نطلب من المعلّمين إبداء المشاركة الفعّالة، وعرض الاقتراحات البنّاءة، وتوفير جوّ داعم مريح خلال هذه اللقاءات. كما نتوخّى منهم إضافة مقترحات أخرى، وإشراك التلاميذ في بالمقترحات والاختيارات.

بالإمكان إعداد دليل تقييم، بمشاركة التلاميذ يعتمد على الرموز لا الأرقام.

نرجو منكم إشراكنا في هذه الفعّاليّات، عن طريق إرسال توثيق مصوّر لبعضها.

פעילויות מגוונות - فعّاليّات متنوّعة

أ. قيم على مدار الساعة- فعّاليّات

ب. مطالعة وقراءة الكتب- ضمن الموضوع المركزيّ "نبحر مع القصص"

ت. روابط مقترحة للموضوع المركزيّ "نُبحر مع القصص"

ث. قائمة كتب مطالعة بموضوع الصداقة

ج. قائمة كتب مطالعة بموضوع الفنون

ح. فعّاليّات موسيقيّة:

1. התכנית של אגף האמנויות במסגרת "בתי ספר של החופש הגדול"
2. تعلّم الموسيقى لجيل الطفولة المبكّرة
3. تربية موسيقيّة لجيل الطفولة المبكّرة في المجتمع العربيّ
4. تفعيل مقطوعة كابريتسيو
5. سيمفونيّة كرنفال الحيوانات
6. فعّاليّات موسيقيّة للصفوف الأولى والثانية

خ. الآخر هو أنا

د. الحياة معًا برفقة الأولاد

ذ. فعّاليّات ترفيهيّة في وقت الفراغ- لقاءات وجهًا لوجه

ر. فعّاليّات حول "أورشليم- القدس"

ز. فعّاليّات حول موضوع "التربية للمساواة بين الجنسين"

س. فعّاليّات اضافيّة مقترحة

للتوسّع، انظر الرابط مدارس العطلة الصيفيّة

פעיליות בתחום החינוך החברתי ערכי

فعّاليّات في مجال التربية الاجتماعيّة القيميّة

إضغط للدخول

הנושא מרכז: "מפליגים עם סיפורים" -الموضوع المركّز: "نُبحر مع القصص"

في كلّ عام يتمّ تحديد موضوع مركزيّ ملهم للفكر وللعمل، ويتّخذ كمحور منظّم لجميع الفعّاليّات، ومنه تختار المدرسة أو المؤسّسة أو السلطة تفرّدها وتميّزها. في صيف عام 2018، الموضوع المركزيّ هو "**نبحر مع القصص**".

اسْتِبانَة: أَنا وَالْكِتابُ

انا والكتاب- اعبر بالرسم وبالكلمات

بطاقَةُ الْقارِئِ الصّغيرِ

مَهامّ وَفَعّالِيّات- ما بعد قراءتي

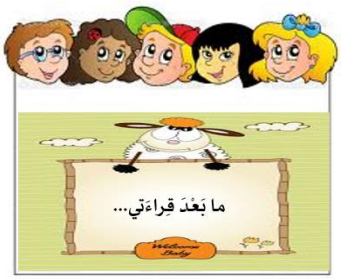

مَهامّ وَفَعّالِيّات- المبدع الصغير

مهمّة وفعّاليّة

مَرْدودٌ وَتَقْييمٌ

הצעות לארגון ימי הפעילות- اقتراح لجدول الفعّاليّات الأسبوعيّ

توقيت الفعّاليّة	الأحد	الاثنين	الثلاثاء يوم قمّة محوره جودة البيئة	الأربعاء	الخميس
9:30-8:00	**لقاء صباحيّ** العطلة الصيفيّة	**لقاء صباحيّ** نادي القرّاء	**لقاء صباحيّ** مسؤوليّة تجاه البيئة	**لقاء صباحيّ** نادي القرّاء	أيّام إجماليّة: إمكانيّة زيارة متحف، أو فعّاليّة في الطبيعة، أو فعّاليّة إثراء، أو يوم قمّة، وما إلى ذلك*
10:00-9:30	استراحة طعام وأنشطة ترفيهيّة في الساحة	استراحة طعام وأنشطة ترفيهيّة في الساحة	استراحة طعام وأنشطة ترفيهيّة في الساحة	استراحة طعام وأنشطة ترفيهيّة في الساحة	
11:30-10:00	فعّاليّات للاختيار: أشغال بالمعجونة، رياضة، شطرنج.	محطّات ألعاب حول القصص	**فعّاليّات بمحطّات:**كتابة إبداعيّة، حلول لمشاكل تلوّث الهواء والمياه، أشغال يدويّة من موادّ مستحدَثة.	فعّاليّات للاختيار: رقص، مراسلون صغار، مشاهدة طيور.	
11:45-11:30	استراحة	استراحة	استراحة	استراحة	
12:45-11:45	فعّاليّات قراءة من أجل المتعة	تمارين رياضيّة	**أولاد من أجل البيئة:** ورشة عمل لصنع ملصقات، وتقديم شرح داخل الأسرة والحيّ.	مشاهدة عرض فنّيّ (مسرح/ موسيقى/ رقص)	
13:00-12:45	إجمال اليوم	إجمال اليوم	إجمال اليوم	إجمال اليوم	

* فعّاليّة خارج إطار المدرسة، مثال: جولات وزيارات في متاحف منوطة بقرار السّلطة المحلّيّة.

للتوسّع، انظر الرابط [مدارس العطلة الصيفيّة]